

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Групи Е-2, Е-3, Ез-3

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з ППР

професор _____ С.Я. Ходирєв
“__” _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	<u>Економіка і фінанси підприємства</u> (назва навчальної дисципліни згідно освітньої програми)
підготовки	<u>бакалавр</u> (назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
в галузі знань	<u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>073 Менеджмент</u> (шифр і назва спеціальності)
за освітньою програмою	<u>«Менеджмент організацій і адміністрування»</u> (назва освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми)
мова навчання	<u>державна</u> (мова, на якій проводиться навчання за робочою програмою)

1. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти – майбутніх фахівців сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що їх характеризують.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фінансово-економічний механізм функціонування підприємства, формування та використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

Основними завданням вивчення навчальної дисципліни є:

- забезпечення глибоких знань і навичок у сфері теоретичних положень і практичної організації економічної, виробничої та фінансової діяльності підприємства;

- формування у майбутніх фахівців належної компетентності з ефективного ведення діяльності підприємства;

- оволодіння практичними навичками застосування методів і інструментарію ефективного здійснення діяльності підприємства та з оцінки ефективності та наслідків здійснення управлінських рішень.

2. Передумови для вивчення дисципліни: навчальна дисципліна «Економіка і фінанси підприємства» вивчається, спираючись на всі знання та вміння, отриманні після вивченої раніше дисциплін: “Менеджмент”, “Операційний менеджмент”, “Загальна теорія статистики і передуює вивченню дисциплін «Планування діяльності підприємств», «Управління персоналом», «Економіка праці», «Облік та аудит», «Логістика», «Маркетингова діяльність підприємства».

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів - 8 Кількість годин - 240	обов'язкова (обов'язкова, вибіркова)	
Семестр викладання дисципліни	IV, V (порядковий номер семестру)	V, VI (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	залік, екзамен (залік, екзамен)	
Розподіл часу:		
- лекції (годин)	48	16
- практичні заняття (годин)	32	16
- лабораторні роботи (годин)	-	-
- самостійна робота студентів (годин)	100	148
- курсова проект (годин)	30	30
- курсова робота (годин)	-	-
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-	+
- підготовка та складання екзамену (годин)	30	30

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- економічні основи функціонування підприємства у системі ринкових відносин, основні напрями та види його діяльності, види підприємств, що функціонують в Україні;
- систему аналізу та планування обсягів, результатів діяльності ресурсного потенціалу підприємства;
- зовнішнє середовища та його вплив на діяльність підприємства;
- основні результативні показники в діяльності підприємства, порядок їх формування та використання;
- капітал підприємства, його структуру, взаємозв'язок з ресурсами, економічні основи формування та використання;
- ефективність, конкурентоспроможність підприємства та його продукції;
- сучасні теорії та моделі розвитку підприємства, механізм трансформації (реструктуризації) підприємства в процесі розвитку;
- економічну безпеку підприємства та його антикризову діяльність;

вміти:

- здійснювати стратегічне, тактичне та оперативне планування, планування обсягів діяльності, необхідних ресурсів, зовнішніх та внутрішніх обмежень та ризиків, напрямів розвитку реструктуризації;
- здійснювати обґрунтування обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства, його виробничої потужності, потреби підприємства у матеріальних ресурсах;
- здійснювати аналіз та планування ресурсів, які необхідні підприємству, розробку політики формування та використання трудових, майнових та фінансових ресурсів;
- здійснювати аналіз та планування доходів, поточних витрат та фінансових результатів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства;
- здійснювати обґрунтування ефективності інвестиційних та інноваційних проектів;
- здійснювати оцінку фінансово-майнового стану підприємства, його конкурентоспроможності, загрози банкрутства;

мати уявлення про

- визначення поняття “стратегія розвитку підприємства” і “тактика її здійснення”;
- окреслення цільових характеристик діяльності підприємства на ринку;
- основні заходи науково-технічного прогресу та інтенсифікації виробництва та оцінку ефективності їх впровадження;
- сучасний етап розвитку економіки підприємства та перспективи її розвитку.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	A	<i>“Відмінно”</i> - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
82 – 89	Добре	B	<i>“Дуже добре”</i> - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
75 – 81		C	<i>“Добре”</i> - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилкам
67 – 74	Задовільно	D	<i>“Задовільно”</i> - теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки.
60 – 66		E	<i>“Достатньо”</i> - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачені програмою навчання навчальні завдання не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35 – 59	Незадовільно	FX	<i>“Незадовільно”</i> - теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань(з можливістю повторного складання)
1 – 34		F	<i>“Неприйнятно”</i> - теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значимого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов’язковим повторним курсом)

6. Засоби діагностики результатів навчання – проводяться у формі контрольних робіт, що включають в себе тести та практичні завдання, по кожному розділу, в кінці першого за порядком семестру складається залік, в кінці другого за порядком семестру – екзаменаційна робота.

7. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Назва теми лекційного матеріалу	Кількість годин		Назва тем ЛР, ПР, СЗ, СРС	Кількість годин		Література
	очна	заочна		очна	заочна	
1	2	3	4	5	6	7
Семестр IV (Семестр V - заочна).						
Розділ 1. Економічні засади функціонування підприємства в системі ринкових відносин та його виробничої діяльності						
Тема 1. Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці	2	1	ПР 1. Продукція транспорту: вантажні «відрядні перевезення» СРС 1. Цільові характеристики діяльності підприємства на ринку	2 4	1 8	Базова (Б) [3,4]; допоміжна (Д) [9-11,14] Інформаційні ресурси (ІР) [1-5]
Тема 2. Виробнича потужність підприємства	2		ПР2. ПР № 2 Продукція транспорту: автобусні маршрутні перевезення СРС 2. Планування діяльності підприємства	2 4	1 8	Б [1-7]; Д [5,6,8-11,14,16,18,19]; ІР [1-5]
Тема 3. Продукція автотранспортних підприємств	4	2	ПР3. Продукція транспорту: «погодинні» перевезення СРС 3. Планування виробничої діяльності підприємства ПР № 4 Продукція транспорту: таксомоторні перевезення	2 4 2	1 8 1	Б [2,5]; Д [16,18]; ІР [1-5]
Разом за Розділом 1.	8	3	ПР СРС	8 12	4 24	
Розділ 2. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства						
Тема 4. Ресурсний потенціал підприємства	2		ПР № 5 Основні виробничі фонди автомобільного транспорту	4	2	Б [1-7]; Д [5-19]; ІР [1-5]
Тема 5. Майнові ресурси (активи) підприємства	4	2	ПР № 6 Визначення нормативу оборотних засобів методом прямого рахунку	4	-	Б [1-7]; Д [5-19]; ІР [1-5]
Тема 6. Фінансові ресурси підприємства	2	1	СРС 4. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів СРС 5. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів	6 6	12 12	Б [1-7]; Д [4-19]; ІР [1-5]
Разом за Розділом 2.	8	3	ПР СРС	8 12	2 24	

1	2	3	4	5	6	7
Семестр V (Семестр VI - заочна).						
Розділ 3. Трудові ресурси та стимулювання їх праці						
Тема 7. Трудові ресурси підприємства	4	1	ПР № 7 Визначення нормативу оборотних коштів аналітичним методом СРС 6. Матеріально-технічне забезпечення підприємства ПР № 8 Визначення чисельності персоналу АТП ПР № 9 Продуктивність праці на автомобільному транспорті СРС 7. Шляхи підвищення продуктивності праці	2 8 1 1 10	 10 1 1 10	 Б [1-7]; Д [5-19]; ІР [1-5]
Тема 8. Стимулювання праці працівників	6	1	ПР № 10,11 Оплата праці на автомобільному транспорті СРС 8. Зарубіжний досвід стимулювання праці працівників	3 8	3 10	 Б [1-7]; Д [5-19]; ІР [1-5]
Разом за Розділом 3.	10	2	ПР СРС	7 26	5 30	
Розділ 4. Економічні результати господарсько-фінансової діяльності підприємства						
Тема 9. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	4	2	ПР № 12 Собівартість автомобільних перевезень СРС 9. Науково-технічний прогрес та інтенсифікація виробництва	2 10	1 10	 Б [1-7]; Д [5-19]; ІР [1-5]
Тема 10. Фінансові результати діяльності підприємства	8	2	ПР № 13 Визначення договірних тарифів СРС 10. Шляхи підвищення фінансових результатів діяльності підприємства	2 8	1 12	 Б [1-7]; Д [5-19]; ІР [1-5]
Тема 11. Фінансова діяльність підприємства та засади її організації	2	1	ПР № 14,15 Визначення доходів від перевезень вантажів, пасажирів СРС 11. Оцінка фінансового стану підприємства	3 10	2 12	 Б [1-7]; Д [5-19]; ІР [1-5]
Тема 12. Ефективність та конкурентоспроможність підприємства	6	2	ПР № 16 Визначення прибутку та рентабельності АТП СРС 12. Оцінка конкурентоспроможності підприємства	2 8	1 8	 Б [1-7]; Д [1-19]; ІР [1-5]
Тема 13. Розвиток підприємства та забезпечення його економічної безпеки	2	1	СРС 13. Оцінка економічної ефективності простих нововведень СРС 14. Розробка фінансового плану АТП	10 4	20 8	 Б [1-7]; Д [1-19]; ІР [1-5]
Разом за Розділом 4.	22	8	ПР СРС	9 50	5 70	
УСЬОГО за дисципліну	48	16	ПР СРС	32 100	16 148	

8. Орієнтовна тематика індивідуальних та/або групових занять

Навчальною програмою передбачено виконання курсового проекту на тему «Розрахунок економічної ефективності проекту» за варіантами вихідних даних.

9. Форми поточного та підсумкового контролю здійснюються у вигляді поточних письмових контрольних робіт по кожному розділу та екзамену. Підсумкова оцінка знань з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка результатів засвоєння окремих розділів за згодою студента.

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення немає
(за потреби)

11. Рекомендовані джерела інформації

Базова література

1. Бойчик І. Економіка підприємства: підруч. / І. Бойчик. – К.: КОНДОР, 2016. – 378 с.
2. Дмитрієв І.А. Економіка підприємств автомобільного транспорту: навчальний посібник для самостійної роботи та поточного контролю знань студентів закладів вищої освіти / І.А. Дмитрієв, О.С. Іванілов, І.Ю. Шевченко, І.М. Кирчата. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. – 308 с.
3. Економіка підприємства : підручник / за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2006. – 615 с.
4. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2003. – 608 с.
5. Жарова О.М. Типові задач з економіки підприємства автомобільного транспорту: навч. посіб. для автотрансп. спец. ВНЗів / Жарова О.М., Дмитрієв І.А., Кирчата І.М. – Харків: ХНАДУ, 2013. - 196 с.
6. Шинкаренко В.Г. Экономическая оценка нововведений на автомобильном транспорте / В.Г. Шинкаренко, О.М. Жарова. – Харьков: ХНАДУ, 2015. - 188 с.
7. Экономика предприятия: Задачи. Ситуации. Решения: Учеб. пособие /Под ред. С.Ф. Покропивного. – К.: Знання-Пресс, 2001. – 343 с.

Допоміжна література

1. Андрушків Б.М. Економічна та майнова безпека бізнесу: навч. посіб. / Б.М. Андрушків, Л.Я. Малюта. – Тернопіль : ТНТУ, 2016. – 177 с.
2. Антикризисное управление : учебн., 2-е изд. / под общ. ред. д.э.н., проф. И. К. Ларионова. – М. : Дашков и К°, 2019. - 380 с.
3. Антикризовий менеджмент : навч. посіб. / Скібіцька Л.І., Матвеев В.В., Щелкунов В.І., Подреза С.М. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 584 с.
4. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств : навч.посіб. 2-е вид., розш. та допов. – Полтава : РВ ПДАА, 2018. - 347 с.
5. Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навч. посіб. / Л.О.Болтянська, Л.О.Андреева, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
6. Васюченко Л.П. Экономика организации (предприятия) : пособ. для студ. / Л.П. Васюченко, Е.И. Бахматова – Минск: БНТУ, 2018. – 91 с.

7. Гилева А.П. Экономическое обоснование затрат автотранспортного предприятия: учеб.-метод. пособ. / Гилева А.П., Лерман Е.Б., Эйхлер Л.В. - Омск: СибАДИ, 2016. — 80 с.

8. Давиденко Л.М. Экономика и финансы предприятия : учеб. пособ. / Давиденко Л.М. - Павлодар: Инновационный Евразийский университет, 2019. - 196 с.

9. Економіка підприємства : навч. посіб. / Колпаченко Н.М., Сайчук Ю.А., Аветісян В.К. та ін. - Харків: Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, ТОВ "Діса плюс", 2019. - 277 с.

10. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2015. - 874 с.

11. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. / Іванілов О.С. – К.: ЦУЛ, 2019. – 728 с.

12. Кудря Я.В. Модернізація основного капіталу у системі забезпечення технічного розвитку промислових підприємств: монографія / Кудря Я.В. - Львів: Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України, 2017. - 443 с.

13. Лаптев С.М. Комплексне забезпечення економічної безпеки підприємств: монографія / Лаптев С.М., Алькема В.Г., Сідак В.С., Копитко М.І. - К.: Крок, 2017. - 508 с.

14. Петрович Й.М. Економіка та фінанси підприємства: підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів : Магнолія, 2014. – 408 с.

15. Ренгольд О.В. Управление затратами автотранспортной фирмы : учеб.-метод. пособ. / Ренгольд О.В. - Омск: СибАДИ, 2018. - 70 с.

16. Терёшина Н.П. Экономика транспортных организаций: учеб. пособ. / Терёшина Н.П., Жаков В.В. – М.: Российский университет транспорта (МИИТ), 2019. - 158 с.

17. Фінанси підприємства : підручник / кер авт. колект. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 8-е вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2013. – 519 с.

18. Шпильман Т.М. Экономика автотранспортного предприятия : практикум / Шпильман Т.М., Стрельникова Л.М., Горбачев С.В. - Оренбург : ОГУ, 2014. - 142 с.

19. Экономика предприятий и организаций: учебн. / под общ. ред. д.э.н., проф. С. П. Кирильчук. - Симферополь: Ариал, 2017. - 388 с.

Інформаційні ресурси

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.1995 №108/95-ВР (з подальшими змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI-ВР (з подальшими змінами і доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

4. <http://rada.gov.ua> (сайт Верховної Ради України – інші нормативні документи)

5. <http://www.nbuv.gov.ua/> (національна бібліотека України імені В.І.Вернадського)

Розроблено та внесено: кафедрою менеджменту

(повне найменування кафедри)

Розробник (и) програми: доцент кафедри менеджменту

к.е.н., доцент

(посада, наук. ступінь, вчене звання),

(підпис)

Я.В. Догадайло

(ПІБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри
Протокол № 8/1124 від “24” січня 2020 р.

(номер)

(та дата протоколу)

Завідувач кафедри

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

О.М. Криворучко

(ПІБ завідувача кафедри)

Погоджено

Декан факультету управління та бізнесу

(повна назва факультету, де читається дисципліна)

доктор економічних наук, професор

(наук. ступінь, вчене звання)

(підпис)

І.А. Дмитрієв

(ПІБ декана)

“ ”

(день)

(місяць)

20 _____ року

(рік)

© Догадайло Я.В., 2020 рік

© Догадайло Я.В., 2025 рік

Примітки:

Робоча програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2-екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ відповідно до листа МОН України за №1/9-434 від 09 липня 2018 року затверджена Методичною радою ХНАДУ 26 вересня 2018 року протокол.№1